

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

**Факультет економіки та бізнесу**  
**Кафедра менеджменту та публічного адміністрування**

**СИЛАБУС**  
**з навчальної дисципліни**  
**«МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ»**

Викладач (і) д.н.держ.упр, доц., Ортіна Ганна Володимирівна  
<http://www.tsatu.edu.ua/ep/people/ortina-hanna-volodymyrivna/>

Кількість кредитів 6  
Загальна кількість годин 180

**Загальний опис навчальної дисципліни**

**Анотація курсу «Місцеве самоврядування»** – однією з базових дисциплін, спрямованих на ефективну підготовку фахівців для органів місцевого самоврядування, державного управління, роботи в громадських організаціях, муніципальних установах, галузях міського господарства та має на меті дати читачам теоретичні знання та виробити в них практичні навички подання конкретних пропозицій, які стосуються актуальних проблем місцевого самоврядування, муніципального управління, соціально-економічного розвитку територіальних громад.

**Мета курсу** - формування цілісного бачення майбутніми фахівцями процесу формування, існування й розвитку системи публічної влади в суспільстві, тобто державного механізму та системи місцевого самоврядування.

**Завдання** дисципліни полягає сформувати у здобувачів вищої освіти теоретичні основи місцевого самоврядування як складової публічного управління; основні теорії місцевого самоврядування; побудову системи місцевого самоврядування та функціональні повноваження її складових елементів; підходи до формування організаційної та функціональної структури органів місцевого самоврядування.

### Орієнтовний перелік тем лекцій

1. Місцеве самоврядування як складова публічного управління.
2. Основні засади місцевого самоврядування як форми здійснення влади народом. теоретичні засади розвитку місцевого самоврядування.
3. Матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування
4. Правові основи здійснення населенням права місцевого самоврядування
5. Нормативно-правове забезпечення місцевого самоврядування
6. Територіальна громада в системі місцевого самоврядування
7. Інституційна структура місцевого самоврядування в Україні
8. Реалізація конституційно-правових засад місцевого самоврядування в Україні
9. Компетенції та повноваження місцевого самоврядування. відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування

### Орієнтовний перелік тем практичних занять

1. Системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні
2. Організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування
3. Основні форми безпосередньої участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування
4. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні
5. Конституційно-правові основи статусу територіальних громад
6. Форми реалізації місцевого самоврядування
7. Вибори до органів місцевого самоврядування

### Політика курсу

- ✓ Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За пропуски занять без поважної причини здобувач вищої освіти буде неатестований з даної дисципліни. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані під час консультацій або на Освітньому порталі університеті.
- ✓ Через об'єктивні причини (наприклад, карантин, хвороба, участь у конференції, науковому проєкті, міжнародному стажуванні) навчання може відбуватись в on-line формі на Освітньому порталі ТДАТУ з використанням системи Moodle або за посередництва інших інформаційно-комунікаційних платформ чи технологій за погодженням із викладачем курсу.
- ✓ Списування під час виконання контрольних заходів, диференційованого заліку та екзамену заборонені, зокрема із використанням мобільних гаджетів, комунікаційних засобів тощо.
- ✓ Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).
- ✓ Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися академічної етики: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність, дбайливо ставитись до обладнання та книжкового фонду ТДАТУ, виконувати графік освітнього процесу.

### Рекомендована література

1. Вакуленко В.М. Міжмуніципальне співробітництво [навч. посіб.] / В.М. Вакуленко, О.С.Ігнатенко, Г.А.Борщ та ін. К.: НАДУ, «Фенікс», 2012. 576 с.
2. Гетьман Є.А. Окремі питання нормотворчої діяльності місцевих державних адміністрацій. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2014. №1. С. 93–96. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP\\_index.htm\\_2014\\_1\\_18.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_18.pdf).
3. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу

: аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.

4. Енциклопедичний словник з публічного управління/Укл.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред.. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна.К.: НАДУ, 2010. 820 с.

5. Європейська Хартія місцевого самоврядування (Рада Європи, 15 жовтня 1985 р.). URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_036](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036)

6. Звіздай О.В. Нормативно-правові засади розвитку місцевого самоврядування в Україні. Актуальні проблеми державного управління. 2015. № 1. С. 242-249. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy\\_2015\\_1\\_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2015_1_35).

7. Інститут старост в об'єднаних громадах: обрання та місце у системі управління / О. Колесников, О. Калашнікова, М. Дзюпин. К. 2016. 36 с.

8. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>

9. Куйбіда В.С. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні [Текст] : [навч. посіб.]; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини "Україна", Вища шк. політ. лідера. К. : [Ун-т "Україна"], 2011. 158 с.

10. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук]. К. : 2017.110 с.

11. Лукша О.В. Місцеве самоврядування в Україні : посібник-порадник для депутатів місцевих рад / [Лукша О.В., Федів І.О.]; [за ред. М.Пітцика]. К., 2010.

12. Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л. Управління розвитком муніципальних утворень: теорія, методологія, практика: Монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 476 с.
13. Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. Муніципальний менеджмент: Навч. посібник. К.: Знання, 2006. 420 с.
14. Методика формування спроможних територіальних громад. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. № 214// <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>
15. Муніципальне право України: підручник / за ред. Баймуратова М.О. 2-ге вид. доп. К.: Правова єдність, 2009. 720 с.
16. Напрями активізації участі громадськості у місцевому самоврядуванні в містах України: Аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1809/>.
17. Науково-практичне забезпечення децентралізації надання послуг в об'єднаних територіальних громадах : матеріали наук.-практ. конф., Київ, 18 квіт. 2018 р. / за заг. ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. К: ПІК ДСЗУ, 2018. 360 с. 21. Практичні рекомендації з питань формування спроможних територіальних громад/ авт. кол.: С. М. Серьогін, О. М. Кужман, Є. І. Бородін, Ю. П. Шаров (та ін.). Д.: ДРІДУ НАДУ. 2016. Вип.4. 64 с. (Сер. «Бібліотека реформування місцевого самоврядування»).
18. Принципи трансформації адміністративно-територіального устрою України [Електронний ресурс]. URL: <http://pravo.studio/derjaviprava-istoriya/printsipitransformatsiji-administrativno-72122.html>.
19. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>
20. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
21. Про місцеві вибори. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
26. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
22. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
28. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
23. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.04. 2014 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014>
24. Публічне управління в умовах інституційних змін : колективна монографія / За наук. редакції д. держ. упр. Р. В. Войтович та П.В. Ворони. Київ, 2018.475 с.